

Kertomuksellisuus

ÄI5 oppitunti 8

Inka Vilén syksy 2026

Tavoitteet

- Opit, mitä kertomuksellisuuden keinot ovat.
- Opit analysoimaan kertomuksellisuutta asia- ja mediateksteissä.

Keskeisiä käsitteitä

- kertomus
- kertomuksellinen/tarinallinen teksti
- mallitarinat
- vastakertomus
- valtakertomus

Kertomukset

- sekä fiktiivisissä että mediateksteissä
- hyödyntävät kertomuksille tyypillisiä keinoja, esimerkiksi
 - ▶ samastuttavat, tunteita herättävät päähenkilöt
 - ▶ henkilöiden väliset jännitteet
 - ▶ dramaattiset käänteet

Kertomuksellisuus

- koko tekstin ominaisuus
(teksti on kirjoitettu kertomukseksi)
TAI
- yksittäisiä kerronnan muotoja hyödyntävä teksti
(esim. jännitteet, miljöokuvaus)

Kertomuksellisuuden keinoja

Kertomuksen rakenne

- tapahtumasarja, kimmokkeena tavallisesta poikkeava tapahtuma
- draaman kaari: alkutilanne, käännekohtat, huippukohta, loppuratkaisu
- tutut mallitarinat (ryysyistä rikkauksiin)

Inhimillinen kokemus

- päähenkilö + sivuhenkilöt
- astihavaintojen kuvaus
- kokemukset
- samastuttavat tunteet

Kerronnan keinot

- miljöokuvaus, henkilökuvaus, tunnelmakuvaus
- jännitteiden ja odotusten rakentaminen
- tapahtumien kerronta (esim. epäkronologisuus)
- henkilöiden roolit (arkkityypit)
- voimat ja vastavoimat (hyvä ja paha)

Kertomukset vaikuttavat

Miksi kertomus vaikuttaa?

- herättää tunteita
- jää mieleen
- samastuttava

Mallitarinat

- Valmis muotti:
vakiintunut kaava, jossa on
tietynlainen asetelma,
juoni ja toistuvat henkilöhahmot

Muista kriittisyys!

- Kertomus on usein yhden ihmisen kokemus
- Kertomus on elämän leikattu versio, joka on muokattu tarinan muottiin (alkutilanne, käännekohtat, loppuratkaisu)

Vasta- ja valtakertomukset

- Vastakertomus on kertomus, jonka avulla kyseenalaistetaan vakiintuneita ajattelutapoja eli valtakertomuksia

Mistä löytyy kertomuksellisuutta?

- journalistisista teksteistä
- mainoksista
- someteksteistä